

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

גזירת הבא ראשו ורוב במים שאובים

(י"ד א') והבא ראשו ורובו במים שאובין. מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? אמר רב ביבי אמר רב אסי: שבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין, והיו נותנין עליהן מים שאובין. התחילו ועשאום קבע, גזרו עליהם טומאה.

מאי קבע? אמר אביי: שהיו אומרים לא אלו מטהרין, אלא אלו ואלו מטהרין. אמר ליה רבא: מאי נפקא מינה? הא קא טבלי בהנך! אלא אמר רבא: שהיו אומרים לא אלו מטהרין, אלא אלו מטהרין.

וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין. מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? דאי לא הא, לא קיימא הא.

שיטות הראשונים

טהור שנפלו על ראשו ורובו שלושה לוגין מים שאובין: דעת תוספות שבטהור לא גזרו כי אם בנפל, ולא גזרו נמי בביאה כמו בטבול יום⁴. ודעת הרמב"ם שגם טהור שבא ראשו ורובו במים שאובים - הרי זה כשני לטומאה עד שיטבול.

רחיצת נדה במים שאובים אחר טבילתה: הרוקח למד מגזירת הבא ראשו ורובו וכו' שכל אשה שטבלה צריכה לזיהר שלא תיכנס למרחץ ביום טבילתה, וגם שלא תשפוך על עצמה ג' לוגין מים שאובין ביום טבילתה? וכתב ראבי"ה בשם רבינו שב"ט דאף לא עלתה לה טבילה. וראבי"ה, חלק עליו, וכתב דלא נפסלה הטבילה, וקרוב בעיניו דאפילו לכתחילה יכולה לרחוץ בתר טבילה לאלתר³. וכן התירו מהר"ם מרוטנבורג ומרדכי. והרמ"א⁴ כתב בשם יש אוסרים כרבינו שב"ט, ושכן נהגו.

שולחן ערוך

(י"ד, הלכות מקוואות, סימן רא)

עה. ... הגה: ויש מקלין ומתירין להטיל חמין למקוה כדי לחממו (הגהות מרדכי דהל' נדה בשם ראבי"ה וריב"א). ומכל מקום יש להחמיר אם לא במקום שנהגו להקל, אף אין למחות בידן (בנימין זאב); ובחמי טבריא מתר לכלי עלמא (מרדכי בסוף שבועות). ולאחר הטבילה במי מקוה פשרים, מתרת לכנס למרחץ כדי שתחמם עצמה (מרדכי); אבל לחזר ולרחץ אחר כך, יש אוסרים (מרדכי בשם רשב"ט), וכן נהגו.

1. וכתבו תוספות (י"ג ב', ד"ה וטהור): ואם תאמר מאי שנא דבטהור לא גזרו כי אם בנפל, ולא גזרו נמי בביאה כמו בטבול יום? ונראה לר"י דבטהור לא רצו לגזור יותר, אלא דוקא בנפילה כמו שרגילים להפיל עליהם מים שאובים אחר שטבלו במים סרוחים, כדאמר בסמוך והיו נותנים עליהם ג' לוגים מים שאובים.
2. ואין לומר מה שגזרו על הבא ראשו ורובו במים שאובין דוקא בטובל לאכילת תרומה, אבל לא בנדה. ומה שגזרו טומאה שייך בנדה נמי, דאמר רבה שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין. ותו, השתא אם לאיסור חששו, כל שכן לאיסור כרת. עיי"ש.
3. דההיא גזירה ליתא, אלא דגזרו טומאה על המים שפוסלים האדם שטבל כבר ונטהר. והני מילי לענין לפסול התרומה. עיי"ש.
4. יו"ד רא, עה. ובביאור הגר"א (ס"ק קכז, עיי"ש) מבואר שחולק על הרמ"א, וסובר כראבי"ה (וכ"כ בפסקי הגר"א). מקורות - הרוקח (הל' נדה, סי' שיז). ראבי"ה רבינו שב"ט ומהר"ם (הו"ד במרדכי). מרדכי (הל' מקוואות, בסוף מסכת שבועות, סי' תשנ).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

גזירת ידים שנגעו בספר

(י"ד א') וספר מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה?

אמר רב משרשיא: שבתחלה היו מצניעין את אוכלין דתרומה אצל ספר תורה, ואמרו האי קודש והאי קודש. כיון דקחזו דקאתו לידי פסידא, גזרו ביה רבנן טומאה.

תנא: אף ידיים הבאות מחמת ספר (שהיו ידיו טהורות ונגע באחד מכתבי הקודש) פוסלות את התרומה, משום דרבי פרנך; דאמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן: האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום (בלא אותה מצוה^ע).

שיטות הראשונים

האם הדין גם בכל כתבי הקודש: כתבו **תוספות**, קצת משמע דלאו דווקא ספר תורה, דהא כל כתבי הקודש תנן במסכת ידים שמטמאין את הידים. וכתב הרמ"א כן בשם יש אומרים, ושלא נהגו כן, ושטוב להחמיר אם לא נטל ידיו.

האם נוהג האיסור גם כשנטל ידיו: כתבו **תוספות** דהשתא דגזור ידיים מחמת ספר, אפילו נוגע סמוך לנטילה גזרו עליה, שלא חילקו. וכן פסקו **ריטב"א והאגודה**. והמרדכי כתב בשם **ראבי"ה**, שאם נטל ידיו ולא הסיח דעתו, לא קפדינן. והרמ"א^ע פסק **כתוספות**.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות קריאת ספר תורה, סימן קמז)

א. אָסוּר לְאַחֵז סֵפֶר תּוֹרָה עֶרֶם, בְּלֹא מְטַפְחֵת.

הגה: ויש אומרים דהוא הדין שאר פתבי קדש (אגדה ותוס' פ"ק דשבת), ולא נהגו כן, וטוב להחמיר אם לא נטל ידיו; ובספר תורה, אפלו בכהאי גוונא אסור (דברי עצמו אגדה)...

5. אם אוחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה. תוספות.

6. או"ח קמז, א. כתב המשנ"ב (ס"ק ד) שיש להחמיר דווקא באותן שכתובים אשורית ועל הקלף. וראה ביה"ל (ד"ה וטוב להחמיר). עוד כתב המשנ"ב (ס"ק ב) ובעמודי הס"ת יכול לאחוז בלא מטפחת. ויש מחמירין וכורכין עמודי הס"ת בקצוות הטלית בשעת הגבהה. ובמקום שלא נהגו הכל לעשות כן, אף מי שרוצה לדקדק בזה, יעשה בדעת שלא ירגישו בזה בני אדם משום יוהרא. מקורות - תוספות (י"ד א', ד"ה האוחז).

7. וכתב בביה"ל (קמז, א, ד"ה וטוב) שכן משמע ברשב"א (שבת י"ד א') להקל. עיי"ש.

8. או"ח קמז, א. מקורות - תוספות (י"ד ב', ד"ה כיון). אגודה (שבת פ"ק, אות כ). מרדכי (מגילה, פרק בני העיר, סי' תתלד). ריטב"א (מגילה ז' א', ד"ה א"ר יהודה).